

"Schuld stijgt, economie krimpt"

16-11-2013

Pag. 21

GENT - De prijzen dalen en de economie zit in het slop. "Wat de eurozone dan ook nodig heeft, is een flinke stijging van de prijzen", zeggen economen. Maar wie staat er nu te springen voor hogere prijzen? Inflatie leidt toch regelrecht naar de ondergang?

Neen, dus. Inflatie is als de koortsthermometer van de economie. Stijgen de prijzen boven een aanvaardbaar peil, dan dreigt oververhitting van de economie. In heel erge gevallen - denk aan Duitsland in de jaren dertig of Zimbabwe vandaag - is dit dodelijk voor de economie. In het tegenovergestelde geval - een voortdurende daling van de prijzen - dreigt onderkoeling. En deze deflatie kan voor een economie even fataal zijn als oververhitting. "In oktober bedroeg de inflatie in de eurozone 0,7 procent op jaarbasis. Nog even en de prijzen dalen effectief", zo vreest ook professor Gert Peersman van de Universiteit Gent. Wat is het belangrijkste gevaar van deflatie? Peersman: "Als de prijzen dalen, heeft de gebruiker er alle belang bij om zijn aankopen uit te stellen. Als een laptop volgend jaar goedkoper is dan vandaag, dan wacht je liever nog even. Als iedereen dat uitstelgedrag vertoont, dan verkopen de bedrijven minder producten en raakt de

economie in een krimp. Je krijgt dan een neerwaartse spiraal."Is er nog een ander gevaar? "Het tweede gevaar zit bij de schulden. Als de prijzen en de lonen dalen en je leningslast blijft gelijk, dan stijgt de schuldenlast in reële termen. Dat geldt voor bedrijven, voor consumenten en voor de overheid. Bovendien zal die overheid minder belastingen innen omdat er minder btw-inkomsten zijn uit de gedaalde prijzen en krijgt de staat minder binnen omdat de bedrijven en de consumenten minder belastingen betalen (als de lonen dalen, dalen ook de belastinginkomsten)."Wat is de oorzaak van dergelijke prijsdalingen?"Nu de economie door de financiële crisis in de problemen zit, potten veel mensen uit angst hun spaargeld op. Dat is de beruchte spaarparadox. De mensen besteden hun geld dus niet aan een nieuwe auto, laptop of televisie - terwijl dit goed zou zijn voor de economie. Om hun omzet te behouden, zullen de bedrijven hun prijzen verlagen. Door de crisis dreigen de lonen te dalen en geven de mensen nog minder uit. Voor je het weet, zit je in een negatieve economische spiraal."Wat kan de overheid doen om die economie uit het slop van de deflatie te halen, zonder een gat in de begroting te slaan? "Als er forse prijsstijgingen zijn, dan kan de Europese Centrale Bank (ECB) de basisrente voor haar leningen aan banken optrekken. Die zullen dan hun eigen leningen duurder maken en de burger meer rente geven op zijn spaarcenten. Sparen wordt dus interessanter en lenen duurder, ook de leningen voor bedrijven en voor de auto op afbetaling. Hierdoor daalt de vraag en de druk op de prijzen. In theorie kan de ECB de basisrente optrekken tot 100%. In het omgekeerde geval is dat niet mogelijk: de ECB kan de rente niet onder nul laten gaan."Die rentedalingen zijn toch op de eerste plaats een geschenk voor de banken. Je hoort wel eens dat die weinig met dat geld utruchten. Klopt dat?"Dat wordt soms zwaar overdreven. Uit mijn eigen onderzoek blijkt dat de banken wel degelijk meer leningen aan bedrijven en gezinnen hebben gegeven. Dat heeft de economie een duwtje in de rug gegeven. Verder hebben de banken met dat geld overheidsobligaties gekocht. Hierdoor is de vraag naar die overheidsobligaties gestegen en de rente daarop gedaald. Nog een duwtje in de rug voor de economie, want de staat moet minder besparen. Dit heeft geholpen om de pijn van de recessie te verzachten.""Natuurlijk hebben de banken ook flink wat geld bij de Europese Centrale Bank geparkeerd. Je mag niet vergeten dat veel bedrijven en gezinnen nog niet veel 'goesting' hebben om te investeren en geld uit te geven. Ze vragen zich af waar de economie over twee jaar staat."In Japan is een decennium verloren gegaan aan deflatie. Bent u pessimistisch of optimistisch over de Belgische en de Europese economie?"Ik heb de indruk dat de economie weer aanzwengelt en dat we de komende jaren positieve groei zullen kennen. Maar ik kan niet uitsluiten dat we af en toe een terugval zullen kennen, want er is nog veel werk aan de winkel."Aan welk werk denkt u dan?"Onze overheidsbegroting is structureel nog ongezond. Die moet op orde en dat zal wegen op het economisch herstel (de overheid geeft minder uit en stimuleert de economie dus minder nvdr). Verder moeten we nog enkele ziektes uitzweten. Zo blijft de eurocrisis boven ons hangen. Er is een te groot onevenwicht tussen de noordelijke landen in de eurozone, die het relatief goed stellen, en de zuidelijke landen die in een recessie zitten, met dalende lonen en grote overheidstekorten. De gevolgen daarvan gaan we hier ook voelen. Ten slotte is er nog de problematiek van de vergrijzing die we echt moeten aanpakken."Vooral Nederland en Duitsland lagen binnen de Europese Centrale Bank dwars om de rente te verlagen van 0,50 naar 0,25

procent. Waarom zijn de Duitsers zo benauwd voor een beetje inflatie?"De Duitsers zitten nog met het trauma van de jaren dertig, toen daar de inflatie duizenden procenten bedroeg. De schrik voor hyperinflatie zit er nog altijd in. Bovendien draait de Duitse economie op volle toeren en is de vrees voor oplopende inflatie voor een deel terecht. Voor Duitsland zou het wenselijker zijn als de rente een paar procentjes hoger lag. Theoretisch gezien zou de ECB voor Duitsland een rente van vier procent kunnen voorstellen, voor de zuiderse landen als Griekenland of Spanje zou er dan een negatieve rente van min 5 procent moeten komen."Het onevenwicht in economische ontwikkeling in de eurozone is een van de grote problemen. In de periode 2002 tot 2007 zaten we in een exact tegenovergesteld scenario. Toen was de rente voor de Duitse economie te hoog en voor de zuiderse landen veel te laag. Die lage rente heeft in Spanje geleid tot de zeepbel in de vastgoedsector. En we weten wat er gebeurt als die zeepbel uit elkaar spat."Roger HUISMAN